

Opinia Głównego Eksperta ZPP ds. Energetyki: Niepokojące wnioski z Konferencji Stron o przyszłości polskiej energetyki

Pod koniec listopada Ministerstwo Klimatu zorganizowało wydarzenie Konferencja Stron Porozumień Sektorowych, którego celem było podsumowanie zaawansowania prac w obszarze rozwoju OZE w Polsce. Ministerstwo podpisało w 2021 i 2022 roku cztery porozumienia sektorowe dotyczące promocji inwestycji w odnawialne źródła energii:

- Porozumienie Sektorowe na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej,
- Porozumienie Sektorowe na rzecz rozwoju sektora fotowoltaiki,
- Porozumienie Sektorowe na rzecz rozwoju sektora biogazu i biometanu,
- Porozumienie Sektorowe na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej.

Celem porozumień sektorowych jest likwidacja barier utrudniających rozwój tego sektora energetyki, oraz promocja inwestycji w tym obszarze.

Porozumienia sektorowe podpisały zarówno czołowe polskie firmy z branży źródeł odnawialnych, jak i przedstawiciele Ministerstwa, lokalnych samorządów i główne branżowe stowarzyszenia z obszaru energetyki odnawialnej.

Wydaje się że brak sektora lądowej energetyki wiatrowej nieco wypacza spojrzenie na całość energetyki ze źródeł odnawialnych i jest spowodowane przedłużającym się procesem uchwalenia nowelizacji ustawy blokującej rozwój tego rodzaju inwestycji.

Nie jest spostrzeżeniem szczególnie odkrywczym, że rosnąca presja regulacyjna ze strony UE zmusza Polskę do podjęcia pilnych działań w celu obniżania emisyjności przez przemysł. Wzrosły znacząco ceny energii. Polskie firmy muszą nadążać za zmianami, inaczej będą upadać. Tymczasem klucz do oszczędności i niskoemisyjności przedsiębiorstw leży w sejmowej zamrażarce już piąty miesiąc, a nowych wiatraków jak nie było, tak nie ma.

Z niepokojem obserwuję jak w ostatnim czasie dynamicznie zmienia się polski rynek energii, który nie sprzyja dziś rozwojowi i bezpieczeństwu polskich przedsiębiorców. Jednym z kluczowych wyzwań dla firm jest dziś dostępność i cena energii elektrycznej, która w zaledwie dwa lata wzrosła dla części przedsiębiorców o niemal 500%. Mrożenie cen energii planowane na przyszły rok, to jedynie działanie tymczasowe, które nie rozwiązuje problemu, a raczej zawiesza go na kilka miesięcy i to też jedynie dla części podmiotów.

W obecnie trwającym kryzysie energetycznym polskie firmy, szczególnie przemysłowe, potrzebują taniej zielonej energii elektrycznej, by spełniać ambitne wymogi nakładane przez unijne dyrektywy. Kluczem do oszczędności i niskoemisyjności jest lądowa energetyka wiatrowa, która od lat jest najtańszym źródłem wytwarzania energii. To najwyższy czas, by zwalczyć wszelkie bariery dla technologii wiatrowej, ale w pierwszej kolejności należy zliberalizować tzw. ustawę odległościową, która od lat paraliżuje branżę.

Interesy przedsiębiorstw, w tym tych mniej lub bardziej energochłonnych, stają się coraz bardziej zagrożone. Ceny prądu mocno wpływają na ekonomikę firm, wliczając w to duże przedsiębiorstwa, często rujnując miesięczny budżet. Starania rządu o mrożeniu cen nie byłyby potrzebne, gdyby w porę zostały wdrożone rozwiązania bezpośrednio hamujące przyczynę wzrostu ceny energii elektrycznej. Umożliwienie wznoszenia nowych elektrowni wiatrowych w Polsce spowoduje, że za 2-3 lata, gdy w systemie znajdzie się więcej energii z wiatru – zredukujemy znacząco ryzyko dużych wahań cenowych.

Kryzys energetyczny wzmaga nowych inwestycji wiatrowych, które dają nam suwerenność energetyczną. Fakt, że wiatr jest najtańszym źródłem energii elektrycznej potwierdzają aukcje energii, a dodatkowo trwale obniża on końcowy rachunek dla odbiorcy, przez to, że wpływa na wynik merit order oparty głównie na węglu w Polsce.

Przechodzenie firm na zieloną energię to też obecnie jeden z głównych trendów biznesowych. Podyktowany jest chęcią redukcji kosztów zużywanej energii, ale też rosnącymi oczekiwaniami ze strony klientów oraz partnerów biznesowych, którzy oczekują łańcuchów dostaw z minimalnym śladem węglowym. Korporacje w przejściu na zieloną energię kierują się nierzadko ambitnymi celami w swoich strategiach, czy nawet presją ze strony konkurencji. Gwałtowny w ostatnich latach wzrost zainteresowania firm zieloną, czystą energią jest powszechny w całej Europie.

Z perspektywy każdej branży budowa stabilnego otoczenia legislacyjnego i regulacyjnego ma kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

Celem wspomianej Konferencji Stron było zobrazowanie potencjału rozwojowego odnawialnych źródeł energii na tle potrzeb legislacyjnych, jak również pokazanie możliwości polskiego przemysłu w tworzeniu nowego systemu energetycznego w Polsce.

Jako ekspert ZPP ds. energetyki, ale i dzięki pozostałym moim funkcjom, miałem możliwość poprowadzenia panelu dyskusyjnego: Perspektywy rozwoju fotowoltaiki w Polsce – Szanse i zagrożenia. Zająłem się więc jednym z wątków, który jest niezbędnym elementem szerszej układanki.

Konferencję podzielono na dwie części, pierwszą, podczas której omawiano perspektywy rozwoju odnawialnych źródeł energii w Polsce na tle bezpieczeństwa kraju, w kontekście zmiany sytuacji geopolitycznej Polski.

Drugą część Konferencji poświęcono panelom tematycznym Porozumień Sektorowych, gdzie omawiano problemy poszczególnych rodzajów źródeł odnawialnych.

W konferencji wzięli udział: Minister Klimatu Pani Anna Moskwa, Minister Rozwoju i Technologii Pan Waldemar Buda, Sekretarz Stanu Pan Ireneusz Zyska i Head Energy Supply Unit z Międzynarodowej Agencji Energii, Pan Christophe McGlade.

Pierwsza część konferencji wraz z panelem dotyczącym zagadnień bezpieczeństwa energetycznego kraju, pokazała w jak skomplikowanej sytuacji znalazła się cała polska

gospodarka w związku z zagrożeniem militarnym ze strony Rosji. Chyba nikt nie miał wątpliwości że nowa sytuacja geopolityczna ma charakter trwały, a bezpieczeństwo energetyczne jest wysoce narażone na działania o charakterze nieprzyjaznym, co pokazują działania Rosji w Ukrainie.

Rozproszenie energetyki nabiera więc dodatkowo innego znaczenia niż dotąd oczekiwaliśmy. Oprócz znaczenia, modernizacyjnego, ekonomicznego, czy społecznego może być kluczowym elementem bezpieczeństwa kraju. Energetyka odnawialna jest podstawowym mechanizmem rozpraszania systemu energetycznego w każdym kraju.

Z wypowiedzi Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki pana Rafała Gawina jasno wynikało że musi się zmienić cały system funkcjonowania polskiego systemu przesyłu i dystrybucji. Również Prezes Zarządu PTPiREE pan Robert Zasina podkreślił rolę OSD w przyszłości, jako kluczowego gracza na rynku energii. ZPP od dawna porusza problem komercjalizacji linii niskich i średnich napięć i szkoda że ten pomysł nie został głębiej omówiony. Przygotowywana ustawa o liniach bezpośrednich znakomicie wpisuje się w ten temat, choć projekt ten napotkał na spór kompetencyjny między resortami i póki co nie wiadomo, które z Ministerstw będzie kontynuowało prace nad tą regulacją.

Pan Józef Węgrecki Członek Zarządu PKN Orlen zaznaczył jak istotną rolę w polityce koncernu mają inwestycje związane z energetyką rozproszoną, z polityką wodorową i odnawialnymi źródłami energii. Z kolei Minister Ireneusz Zyska zapewnił o pełnym poparciu Ministerstwa Klimatu dla wszystkich działań zwiększających poziom inwestycji w sektorze zielonej energii.

Wspólnie musimy podejmować wszelkie możliwe działania ukierunkowane na tworzenia krajowego łańcucha dostaw dla branż związanych z inwestycjami w nowy rodzaj energetyki. Niezwykle istotną barierą rozwojową stają się funkcjonujące obecnie przepisy administracyjne, blokujące rozwój inwestycji w energetyce rozproszonej.

Liberalizacja barier administracyjnych staje się dzisiaj głównym zadaniem dla ministerstw związanych z rynkiem energii, jak również tworzenie przyjaznego otoczenia inwestycyjnego dla inwestycji w odnawialne źródła energii. Blokada rozwoju lądowej energetyki wiatrowej z całą pewnością nie służy tworzeniu takiego otoczenia.

Moderowany przeze mnie panel, poświęcony źródłom fotowoltaicznym, zilustrował z kolei jaki potencjał rozwojowy posiada to źródło zielonej energii. Obserwowane aktualnie zahamowanie inwestycji również i w tym sektorze wynika wyłącznie z opóźnień legislacyjnych. Przedstawicielka Banku Ochrony Środowiska pani Anna Żyła podkreśliła że banki są w pełni przygotowane do finansowania inwestycji w fotowoltaikę.

Konferencja była podsumowaniem dotychczasowych działań poszczególnych stron porozumień sektorowych, za wyjątkiem porozumienia wodorowego którego przedstawiciele nie uczestniczyli w obradach. O ile należy pozytywnie ocenić próbę całościowego spojrzenia na przyszły kształt polskiej energetyki, to jednak Konferencja koncentrowała się na dość dalekiej przyszłości energetycznej kraju.

Tymczasem doraźne problemy naszej energetyki i ciepłownictwa zaczynają być już wyraźnie odczuwalne zarówno dla polskiej gospodarki, jak i dla społeczeństwa. I są to zarówno

problemy podażowe jak i kosztowe. Dotyczą one cen surowców energetycznych oraz deficytu zarówno energii odnawialnej, jak i konwencjonalnej.

ZPP widzi konieczność wprowadzenia działań doraźnych pozwalających zoptymalizować skutki zjawisk kryzysowych w polskiej energetyce i w polskim ciepłownictwie do 2030 roku. Tylko wówczas będziemy mogli planować optymalny rozwój poszczególnych sektorów energetyki rozproszonej.

Do tego rodzaju działań, zdaniem ZPP można zaliczyć:

- Liberalizację ustawy blokującej rozwój lądowej energetyki wiatrowej
- Legislacyjne ułatwienia dla linii bezpośrednich
- Kontynuację programu Bloki 200+, w uzasadnionej jego części
- Uchwalenie ustawy ułatwiającej zielone inwestycje na terenach przemysłowych.

Jako przedstawiciele pracodawców i przedsiębiorców z większości sektorów gospodarczych chcielibyśmy zaapelować o znaczne przyspieszenie legislacyjne podstawowych ustaw i rozporządzeń umożliwiających podejmowanie w sektorze polskiej energetyki szybkich decyzji inwestycyjnych stabilizujących ceny i podaź energii w najbliższych latach.

Od tempa tych inwestycji może zależeć przyszłość całej polskiej gospodarki. Jest to szczególnie istotne w obszarze lokalnej energetyki rozproszonej, gdzie należy ułatwiać firmom inwestowanie we własne źródła wytwórcze, jak również w lokalne sieci przesyłowe.

Włodzimierz Ehrenhalt
Główny Ekspert ZPP ds. Energetyki